

ענין פירוש
ענין פירוש

שראו שכל דברי משה מתקיימים, ועתה הוא מתרה במכה קשה כזו בודאי בוא תבוא, ומוטב לשלח את ישראל, ובוזו נאות פרעה למאמרם. אבל כשאמר לו משה כנ"ל ושפט פרעה שדעתם לברוח, לא כמאמר השי"ת שאמר בראשונה דרך שלשת ימים נלך במדבר וחשב הוא שמסתמא הפירוש לחזור אחר שלשת הימים, ומה שמשוה רוצה לברוח הוא מדעת עצמו, ובודאי לא יעשה רחמנא ניסא לשקרא. וא"כ בודאי בשביל מיאוננו זה לא יוסיף להכותו. ובוזו יובן מה שבתחילת דברי פרעה שנתכעס ונתפעל מדברי משה הי' לו לחזור מכל דבריו הראשונים ולא יתן להם רשות כלל אחר שהבין מדבריהם שדעתם לברוח, ולמה נתרצה עדיין שילכו הגברים. אך הוא הדבר שההליכה לזבוזו האמין שהוא מדברי ה' והי' מתירא ורק במשה לא האמין. ואילו השכיל כי בודאי כל מה שאמר משה מפי ה' הוא, ובודאי אין זו סתירה לדבריו הראשונים דרך שלשת ימים נלך במדבר, אף שפשטות המאמר מורה כמו שאמר פרעה, מ"מ בודאי יש לו פירוש אחר געלם וידוע רק למשה. וכמו שתורה שבע"פ היא פירוש התורה שבכתב אף שלכאורה פשטות המאמר שבתורה שבכתב מורה אחרת מכפי פירוש התורה שבע"פ, מ"מ פירוש התורה שבע"פ זה הוא הפירוש האמיתי, ואם השכיל זה להאמין גם בחכמים אחרי שהאמין בה' לא הי' בא לכל הצרה הזאת:

ונראה דזה הוא הפירוש מה שנאמר על הים ויאמינו בה' ובמשה עבדו, שלכאורה עד כה היו בישראל ג"כ מפקפקים שדברי משה אינם מותאמים למאמר השי"ת, ואח"כ כשראו מה שנעשה על הים האמינו למפרע שהכל הי' תחבולה מהשי"ת אשר לו לבדו נתכנו עלילות, ומשה אמת ותורתו אמת. ותורה שבע"פ ותורה שבכתב הכל אחד. היפוך מפרעה שאף שהאמין בתושב"כ פקר בתושב"פ, וכסיל לא יבין את זאת. והבן:

ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו וגו' כי חג ה' לנו. יש להבין מה טעם הוא זה על הטף. ונראה כי בספר עשרה מאמרות פירש לשון חג שהוא מענין סיבוב, מלשון (ישעי' מ"ד) ובמחוגה יתארהו, שהוא ענין היקף כל המדות, עכ"ד. והנה באשר דעתו של איש על בניו, הרי אם לא יהיו אתו עמו רק יניחום במצרים לא יהי ביכולתו להסיה דעתו מהם לגמרי, כי ידאג לבל יקרה להם שם מקרה בהיותם לבדם בלי שמירה, וזה יטרידהו מלצמצם כל היקף חושיו, א"כ לא יהי' החג בשלימות. ונראה שהוסיף לומר חג ה', כי לכאורה הי' די במלת חג לבדה. אך יובן עפי"מ דאיתא בת"כ (פ' שמיני). כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו וכו', ע"כ צריך התיחדות כל החושים, וזה אי אפשר בעוד לבו דואג על בניו שהניחם לבדם, ופרעה הרשע פקר בזה כי הוא מעלמא דפרודא, וכסיל לא יבין את זאת, ע"כ שפט מזה שדעתם לברוח:

אך עדיין יש להבין מ"מ קושית עבדיו הטרם תדע כי אבדה מצרים במה תתורץ, כי אפי' אם דעתם לברוח מ"מ יותר טוב משתחרב ותאבד כל ארץ מצרים. ונראה דהנה פרעה כבר הודה במציאות השי"ת, באמרו ה' הצדיק, והתחזקות הלב היתה כי אמר בלבו שלא יוסיף להכותו עוד, כמ"ש הרמב"ן במק"א, וע"כ הי' מאמר עבדיו מאחר